

NOTAT

SKOV- OG NATURSTYRELSEN

Landbrugs- og
Bioteknologikontoret

J.nr. SN 2001-402-0170
Ref. HKJ/PWE12

Afklaring af tvivlsspørgsmål angående den tilladte produktion på husdyrbrug

Den 30. november 2004
Revideret 25. januar 2005
Revideret 19. juni 2014

Der findes tre former for produktionstilladelser for husdyrbrug inden for miljøbeskyttelsesloven.

1. Godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, efter hvilken godkendelsen skal revideres hvert 8-10 år.
2. Lokaliseringsgodkendelse efter husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der findes ikke krav om en revurdering inden for et givent antal år.
3. Anmeldelse af et nyt anlæg/en given produktion af dyr. Anmeldelse foretages af landmanden til kommunen og har kommunen ikke gjort indsigelser inden 2 uger kan produktionen lovligt påbegyndes. Der er ikke noget krav om at kommunen kvitterer for anmeldelsen. Opmærksomheden henledes på, at kravet om anmeldelse af dyrehold, jf. § 30 i den nu gældende husdyrgødningsbekendtgørelse først blev indført i 1994 med ikrafttræden den 1. januar 1995

Den altovervejende hovedregel for kommunens vurdering af, om en produktion er lovlig, er den godkendelse/anmeldelse, der er registreret for det enkelte husdyrbrug. Jo klarere denne er udformet, jo mere præcist kan den lovlige produktion fastlægges.

Det har imidlertid vist sig, at produktionstilladelser for husdyrbrug har en meget forskellig udformning og kvalitet, ligesom nogle er udarbejdet for mange år siden. Den øgede fokus på tilsynet med produktionsomfanget på de enkelte husdyrbrug, og de forbedrede muligheder for anvendelse af offentlige registre i dette tilsyn, har derfor skabt et behov for afklaring på en række områder.

Nærværende notat er udarbejdet som en hjælp ved kommunernes tilsyn af husdyrbrug. Som ovenfor anført er udgangspunktet den skrevne tekst i godkendelsen eller anmeldelsen. I de til-

fælde, hvor godkendelsen eller anmeldelsen ikke kan afklare den lovlige produktionsstørrelse kan nedennævnte gennemgang være en hjælp til afklaring heraf. 2

Det skal understreges, at notatet er en hjælp til kommunerne til at afklare hvad der er lovlige forhold. I de tilfælde hvor der ikke foreligger den fornødne klarhed opfordres kommunerne til at tilvejebringe denne for at lette den fremtidige administration.

Det er således ikke tanken med notatet, at der skal skabes en ny retstilstand, men alene at skabe klarhed over den retstilstand, som godkendelsen/anmeldelsen ikke klart nok har udtrykt. I de tilfælde, hvor kommunen konstaterer, at produktionen klart overstiger de rammer, som er fastsat i godkendelsen/anmeldelsen henvises til Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 12, 1992 om Håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven.

Vejledningen indeholder i første omgang kun specifikke forhold for svin. Der vil senere arbejdes videre med specifikke forhold for andre dyrearter.

GENERELLE FORHOLD

Skal gamle godkendelser fortolkes ud fra de angivne antal dyr eller antal DE ?

Der skal tages udgangspunkt i den produktion, der på tidspunktet for godkendelsen/anmeldelsen, kunne forventes. I en eksisterende godkendelse kan antallet være angivet i antal dyr, DE eller både antal dyr og DE. Ved vurderingen af, om der er sket en ændring eller udvidelse af dyreholdet anvendes antal dyr. Hvis produktionen er opgivet i DE alene anvendes den omregningsfaktor for dyreenhederne, der var gældende på det pågældende tidspunkt, hvor godkendelsen blev givet/anmeldelsen modtaget. Såfremt der var flere mulige omregningsmetoder fra DE til antal dyr skal den mest gunstige omregningsmetode for husdyrproducenten ligge til grund for vurderingen.

Såfremt der findes tilfælde, hvor en godkendelse/anmeldelse kun er angivet i DE kan der være tvivl om hvilken type af husdyrproduktion, der må være. Det vil i disse tilfælde som regel fremgå af anmeldelsesmaterialet eller lign. hvilken husdyrproduktion, der anmeldes. Det må derfor også være den produktion myndighederne forventer og dermed har taget stilling til. Såfremt tilsynsmyndigheden på en ejendom, hvor godkendelsen/anmeldelsen kun er angivet i DE, konstaterer en ændret husdyrproduktion, der ikke er anmeldt, og som ikke har øget antallet af dyreenheder, bør forholdet afklares, så det fremgår, hvad der betragtes som lovlige forhold. Det vil derimod normalt ikke være tilstrækkeligt grundlag til f.eks. at politianmelde produktionen.

Principper for opgørelse af produktionsomfanget

Når et husdyrbrug er anmeldt eller der er meddelt godkendelse til en given produktion er dette den lovlige produktion, jf. dog side 1, pkt. 3 om at ændringer af dyrehold i eksisterende bygninger ikke forudsatte anmeldelse før 1. januar 1995. Tilsynsmyndigheden skal dog være opmærksom på, at produktionen i mindre omfang vil variere fra år til år. Disse variationer må dog kun indebære overskridelser af bagatelagtig karakter og ikke konsekvent være større end godkendelsen/anmeldelsen. Den årlige produktion vil også afhænge af, hvilken periode der opgøres f.eks. om opgørelsen foretages for kalenderåret eller planåret. Det er derfor nødvendigt at foretage tilsynet med produktionsomfanget over en flerårig periode så vidt muligt, som udgangspunkt mindst de seneste 2-3 år. Det skal dog understreges, at dette ikke ændrer ved, at der i det enkelte år kun må være overskridelser af bagatelagtig karakter. Kommunen skal derefter vurdere om evt. overskridelser i forhold til det tilladte er af bagatelagtig karakter, som findes af underordnet betydning for miljøbeskyttelsen jf. § 68 i Miljøbeskyttelsesloven. En flerårig opgørelse vil også udviske de forhold, som f.eks. kan skyldes periodeafgrænsninger.

Hvor intet andet er anført er det styrelsens vurdering, at det mest nærliggende er at tage udgangspunkt i planåret. Det er i husdyrgødningsbekendtgørelsens harmoniregler forudsat at dyreenheder opgøres for perioden 1/8 - 31/7. Det er ligeledes den periodeafgrænsning Plantedirektoratet anvender kontrolmæssigt.

Ved en godkendelse/anmeldelse forventes en ensartet produktion i løbet af året med mindre andet fremgår af godkendelsen/anmeldelsen eller det skyldes oplagte naturlige variationer som f.eks. i besætninger med ammekøer eller får.. Er der f.eks. det dobbelte antal dyr i staldanlæggene i forhold til godkendelsen/anmeldelsen i halvdelen af året, vil lugtgenerne fra ejendommen afvige væsentligt fra det omboende og kommunen kunne forvente.

Såfremt det konstateres, at produktionsintensiteten varierer væsentligt i løbet af året ud over det der kunne forventes på baggrund af godkendelsen/anmeldelsen bør forholdet præciseres eller lovliggøres. Hvis den årlige variation har været praksis i mange år uden at give problemer for omboende eller været påtalt ved tidligere tilsyn bør denne variation blot præciseres i godkendelsen/anmeldelsen. I øvrige tilfælde bør forholdet lovliggøres ved at der klart tages stilling til, hvordan produktionen må variere i løbet af året, og det kan i visse situationer blive nødvendigt at meddele påbud om en maksimal staldbelægning.

Hvordan bør forhold håndteres, som ikke fremgår af en anmeldelse/godkendelse, men som kommunen har accepteret i forbindelse med tilsyn

4

For landbrug, der er godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 eller husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om lokalisering bør der ikke forekomme tilfælde, hvor en ændring i produktionen, der medfører en merforurening er accepteret i forbindelse med tilsynet. For husdyrbrug, hvor staldanlæg/produktionen alene skal anmeldes efter husdyrgødningsbekendtgørelsen er det mere sandsynligt, at kommunen i forbindelse med tilsynet har noteret de aktuelle anlæg/ den aktuelle produktion i tilsynsrapporten.

For landbrug, der er godkendelsespligtige er det styrelsens vurdering, at landmanden ikke i alle tilfælde kan være i god tro med hensyn til at produktionen er lovlig på baggrund af en mundtlig oplysning ved kommunens tilsynsbesøg. Landmanden har været igennem en godkendelsesprocedure, som har indbefattet partshøring og offentliggørelse, og en ændring af produktionsstørrelsen, der alene meddeles myndigheden mundtligt ved et tilsynsbesøg begrunder ikke umiddelbart god tro hos landmanden. I tilfælde af godkendelse efter kapitel 5 eller lokaliseringsgodkendelse er det styrelsens vurdering, at der skal foreligge klare forhold, der godtgør, at kommunen har accepteret udvidelsen eller ændringen i produktionen. Det vil efter styrelsens opfattelse omfatte et notat/en påtegning i tilsynssagen eller en efterfølgende skriftlig accept fra kommunen.

Andre forhold, der kan begrunde, at landmanden er i god tro er at kommunen oplyser, at man har været bekendt med de pågældende produktionsforhold på ejendommen, og at kommunen har udvist passivitet ved ikke at have gjort noget for at lovliggøre forholdet.

Da der i godkendelsessager som oftest er andre parter i sagen, er det af stor vigtighed at sådanne forhold hurtigst muligt sagsbehandles med henblik på at få klarlagt den lovlige produktion.

For landbrug, der alene er registreret via en anmeldelse efter §§ 29 og 30 er det styrelsens vurdering, at kommunen ofte ved tilsynet får oplyst den aktuelle produktion. Det er fortsat opfattelsen, at der mindst skal være foretaget en påtegning i tilsynsrapporten for at landmanden kan opfattes som værende i god tro med lovligheden af produktionen. Såfremt der ikke er foretaget en registrering nogen steder vil landmanden have svært ved at godtgøre at være i god tro.

Af hensyn til den fremadrettede administration opfordres kommunerne til at få landmanden til at anmelde de korrekte forhold efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsens §§ 29 og 30

SPECIFIKKE FORHOLD FOR SVINPRODUKTIONEN

Hvor mange smågrise må produceres, hvis en tilladelse er formuleret som et antal søer med smågrise, hvor antal smågrise ikke er angivet.

Udgangspunktet for hvor mange smågrise der må produceres er, hvad kommunen gav godkendelse til i sin tid, og hvad godkendelsen med datidens oplysninger kunne omfatte.

I godkendelser før 1998 skulle soholdet opgøres ud fra følgende betegnelse i bilag 1 i husdyrgødningsbekendtgørelsen : "Søer med grise og polte" (slagtesvin beregnes fra 25 kg). I 1998 blev dette ændret til "søer med grise til 25 kg". Samtidig blev indført muligheden for at opdele produktionen i en del med søer med grise til fravæning og en del med smågrise, og der blev givet forskellige beregningsmodeller for smågrise til 25 kg og 30 kg. I 2002 blev denne opdeling obligatorisk.

Godkendelser fra før 1998 omfatter derfor det antal smågrise det godkendte sohold producerer, med mindre andet er nævnt. På godkendelsestidspunktet er det kendt, at landbruget løbende er inde i en effektivisering, således at der må forventes, at antal smågrise løbende kan forøges. Det er ikke nævnt specifikt i bilag 1, at smågrisene skal være til 25 kg, så for godkendelser før 1998 kan der accepteres en afgangsvægt på det normale f.eks. 30 kg med mindre andet fremgår af godkendelsen/anmeldelsen.

I godkendelser/anmeldelser fra 1998-2002 kan godkendelsen være angivet på to forskellige måder, en simpel model og en opdelt model. Hvis det ikke klart fremgår af godkendelsen, hvilken model der er taget udgangspunkt i, f.eks. hvis det ikke er præciseret, hvor mange smågrise, der må produceres, bør der tages udgangspunkt i den model, der er mest gunstig for husdyrproducenten. Dette vil normalt være den simple model, hvis der er over 21 smågrise per årso:

Ved den simple model, hvor formuleringerne af husdyrholdet er angivet som "søer med grise til 25 kg" vil der på lignende måde som for godkendelser/anmeldelser fra før 1998, være mulighed for at producere det antal smågrise, det godkendte/anmeldte antal søer kan producere. Det er dog tydeligt præciseret, at smågrisene kun må blive 25 kg. Bliver smågrisene mere end 25 kg, skal den nuværende produktion beregnes således, at der tages hensyn til den del af smågriseproduktionen, der ligger over 25 kg. Det fremgår af bilag 1 til bekendtgørelsen i det anførte tidsrum, at 1 smågris fra f.eks. 25-30 kg udgør 0,0018 dyreenheder. Antallet af dyre-

enheder kan i dette tilfælde herefter beregnes ud fra det aktuelle antal smågrise og antallet af kg, der ligger over 25.

Ex. Der foreligger en lokaliseringsgodkendelse/anmeldelse fra 1999 på 200 årssøer med grise til 25 kg svarende til 66,7 DE

Godkendelsen/anmeldelsen giver tilladelse til en produktion på 66,7 DE ved anvendelse af den omregningsfaktor, der var gældende på det pågældende tidspunkt. Ved tilsyn konstateres 175 årssøer med en produktion på 4025 smågrise fra 7,2 - 30 kg. Den nuværende produktion kan ifølge de omregningsfaktorer, der var gældende på anmeldelsestidspunktet, beregnes til $175/3 + 4025 * 0,0018 = 58,3 + 7,2 = 65,5$ DE. Hvis der ikke har været problemer med lugtgener eller øvrige gener, og ændringen i øvrigt vurderes som ikke-væsentlig bør ændringen blot tages til efterretning, således kommunen noterer den aktuelle produktion i sagen og meddeler landmanden dette. I modsat fald bør forholdet administrativt afklares f.eks. i form af en ny lokaliseringsgodkendelse eller et § 42 påbud. Det skal understreges, at denne fremgangsmåde kun kan anvendes ved mindre forskydninger i produktionen og ikke ved omlægninger til andre husdyrtyper.

Det skal bemærkes, at godkendelsen/anmeldelsen ikke giver tilladelse til en produktion af 200 årssøer med 4025 smågrise til 30 kg. Konstateres en sådan produktion ved tilsyn bør det i første omfang indskræpes, at det maksimale produktionsomfang skal overholdes f.eks. enten ved at reducere smågrisenes afgangsvægt til under 27,5 kg eller nedsætte antallet af årssøer.

Ved den opdeltte model er der både angivet et antal søer og et antal smågrise samt deres vægtintervaller. Det vil derfor fremgå af godkendelser/anmeldelser med denne formulering hvor mange smågrise, der må produceres. Det vil enten fremgå direkte eller på baggrund af dyreenhedsberegningen. Det vil desuden fremgå, hvilke vægtintervaller der er anmeldt/godkendt. Det fremgår af bilag 1 i den daværende husdyrgødningsbekendtgørelse, at der ved afvigende vægt skal anvendes nærmeste vægtangivelse eller en interpolation. Er der f.eks. taget udgangspunkt i antal smågrise fra 7,5-25 kg kan der accepteres en produktion på op til 7,5-27,5 kg. Bliver de større end 27,5 kg skal der tages udgangspunkt i 7,5-30 kg eller en interpolation.

I godkendelser/anmeldelser efter 2002 vil det fremgå præcist, hvor mange søer og smågrise, der er tilladelse til samt hvilke vægtgrænser. Hvis det ikke er nævnt specifikt kan det vurderes ud fra dyreenhedsberegningen. Der kan accepteres mindre afvigelser fra de godkendte / anmeldte vægtangivelser, såfremt antallet af dyr reguleres tilsvarende således at antal dyreenheder ikke øges.

Hvor mange slagtesvin må produceres til f.eks. 102 kg eller 110 kg hvis tilladelsen er formuleret efter regler, hvor standard vægtintervallet var fx 25-95 kg for slagtesvin ?

Siden 1986 har omregningsfaktoren for slagtesvin været angivet for vægtintervallet 25-95 kg. Først i 1998 blev angivet flere mulige omregningsfaktorer afhængig af indgangsvægt og afgangsvægt, og i 2002 blev indført en obligatorisk korrektion for afvigende indgangs- og afgangsvægt i forhold til standard på 30-100 kg. Udgangspunktet er, hvad kommunen gav godkendelse til i sin tid, og hvad godkendelsen med datidens oplysninger kunne omfatte.

Ved godkendelser/anmeldelser fra før 1998 har slagtesvin kun kunnet angives som en produktion af slagtesvin fra 25-95 kg, hvorfor en landmand normalt vil være i god tro, hvis han opfatter en sådan godkendelse således, at han kan producere det angivne antal producerede antal "standard" slagtesvin, selvom afgangsvægten øges til f.eks. 102 kg. Produktionen af tungsvin dengang var ubetydelig, så kommunen har ikke kunnet forvente andet end en produktion af "standard" grise og givet godkendelse til dette. En produktion af tungsvin er derfor ikke omfattet af en sådan godkendelse med mindre det fremgår af materialet at kommunen på godkendelsestidspunktet eller senere har været bekendt med produktionen af tungsvin. [For slagtesvineproducenter, hvor der alene er anmeldt/godkendt et antal standard slagtesvin før 1998, men hvor det kan dokumenteres, at produktionen har omfattet tungsvin allerede fra anmeldelses/godkendelsestidspunktet, vil denne tungsvinproduktion være at betragte som lovlige, hvis antallet af tungsvin ikke overstiger det anmeldte/godkendte antal slagtesvin. Den aktuelle produktion bør dog noteres og meddeles landmanden. (tilføjelsen i denne skarpe parentes er indsat den 25. januar 2005, idet der er konstateret et behov for denne præcisering)]

I godkendelser/anmeldelser fra 1998-2002 har det været muligt at beregne antal DE for tungsvin, jf. bilag 1 i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der gik 24 producerede tungsvin (30-110 kg) per DE og 30 producerede slagtesvin (30-98 kg) per DE. Det fremgår af bilag 1, at ved slagtevægte mellem de i bilaget angivne skal omregningsfaktoren for nærmeste slagtevægt anvendes. Godkendelsen omfatter derfor kun tungsvin, hvis det af anmeldelsesmaterialet eller godkendelsen fremgår, at det ansøgte antal slagtesvin er tungsvin f.eks. ved at antal DE beregnes ud fra 24 producerede slagtesvin per DE. Såfremt der ikke fremgår andet af ansøgningen kan en godkendelse til et vist antal slagtesvin (30-98 kg) opfattes som godkendelser af det angivne antal slagtesvin med en afgangsvægt op til 104 kg. Er gennemsnitsvægten over 104 kg ville det skulle angives som tungsvin i stedet.

For godkendelser/anmeldelser fra både før 1998 og 1998-2002 gælder, at hvis en godkendelse/anmeldelse til standardslagtesvin er udnyttet til produktion af tungsvin er dette ikke tilstrækkeligt til en politianmeldelse, hvis antallet af tungsvin er reduceret, således antal DE

tungsvin beregnet efter bilag 1 fra 1998-2002 ikke overstiger det tilladte antal DE standard-slagtesvin. Hvis der ikke har været problemer med lugtgener eller øvrige gener, og ændringen i øvrigt vurderes som ikke-væsentlig bør ændringen blot tages til efterretning, således kommunen noterer den aktuelle produktion i sagen og meddeler landmanden dette. I modsat fald bør forholdet administrativt afklares f.eks. i form af en ny lokaliseringsgodkendelse eller et § 42 påbud.

I godkendelser/anmeldelser efter 1/8 2002 vil det fremgå præcist, hvilken afgangsvægt, der er givet tilladelse til. Hvis det ikke er nævnt specifikt kan det vurderes ud fra dyreenhedsberegningen. Der kan accepteres mindre afvigelser fra den godkendte afgangsvægt, såfremt antallet af dyr reguleres tilsvarende således at antal dyreenheder ikke øges. Markante afvigelser kan dog ikke accepteres. F.eks. kan en godkendelse på et vist antal dyreenheder standardslagtesvin på 30-102 kg ikke umiddelbart udnyttes til en produktion af tilsvarende antal dyreenheder tungsvin på 110 kg eller derover. Det er dog styrelsens vurdering, at den gennemsnitlige påvirkning af det omgivende miljø fra f.eks. 100 DE slagtesvin og 100 DE tungsvin er næsten ens. I situationer, hvor lugtgener for naboer er en vigtig del af godkendelsen, kan der dog være et behov for en konkret vurdering af ændringens betydning for den maksimale lugtbelastning.

[Ny viden, refereret i notat nr. 1419 fra Videncenter for Svineproduktion, udgivet 20. maj 2014, viser, at ved uændret antal DE, beregnet efter omregningsfaktoren på godkendelsestidspunktet, kan afgangsvægten øges op til mindst 113 kg, uden at lugt, ammoniakfordampning eller fosfor i gødningen øges.

Notat nr. 1419 fra Videncenter for Svineproduktion findes på denne adresse (bemærk at hyperlink ikke virker i filer uploadet til wiki-vejledningen):

<http://www.vsp.lf.dk/Publikationer/Kilder/Notater/2014/1419.aspx>

På det grundlag kan der for godkendelser/anmeldelser afgjort fra 1/8-2002 til 31/12-2006 accepteres en afvigelse fra den godkendte afgangsvægt udover 110 kg, under forudsætning af at antal producerede svin sænkes så meget, at der ikke produceres flere DE end præciseret i oprindelig tilladelse/godkendelse, beregnet efter omregningsfaktoren på godkendelsestidspunktet. (tilføjelsen i denne skarpe parentes er indsat den 19. juni 2014, idet der er konstateret et behov for denne præcisering)]

Med den ovenfor anviste fortolkning kan en ældre godkendelse til f.eks. 7500 slagtesvin (25-95 kg), der svarede til 250 DE før 1998 og 203 DE efter de nuværende regler, egentlig tillade en produktion på 7500 slagtesvin fra f.eks. 30-102 kg, hvilket svarer til 214 DE efter de nuværende regler. De 250 DE overskred ved anmeldelsen før 1998 ikke godkendelseskravet, mens de 214 DE overskrider den nuværende grænse på 210 DE. Det er dog Skov- og Naturstyrelsens vurdering, at dette brug herved ikke er blevet godkendelsespligtigt. I vurderingen af om

et brug er godkendelsespligtigt skal der tages udgangspunkt i godkendelsens direkte formulering, altså de 25-95 kg. Vurderingen af godkendelsespligten afviger fra tilsynssituationen, hvor tilsynsmyndigheden skal vurdere, om der er en overproduktion, der skal håndhæves. Ved tilsynet skal enhver tvivl om formuleringerne, efter normal retspraksis, komme landmanden tilgode.

Hvordan foretages periodeafgrænsningen for husdyrproduktioner med holddrift?

Som nævnt under "Principper for opgørelse af produktionsomfanget" bør et tilsyn med produktionsomfanget omfatte flere år, hvilket udviser usikkerhederne ved periodeafgrænsningen. Det er også nævnt, at der normalt skal tages udgangspunkt i planåret (1/8-31/7). Da kontrolgrundlaget i stort omfang er Plantedirektoratets gødningsregnskaber vil det være hensigtsmæssigt at følge samme regler for periodeafgrænsning som Plantedirektoratet.

Beskrivelse, fortolkning og beregninger vedr. årssøer, polte og gylte i soholdet.

Generel beskrivelse med fagudtryk.

Der ligger en generel og kort beskrivelse om svineproduktion og benævnelser på flg.link:
http://www.danskeslagterier.dk/smcms/Danske_Slagterier/Videnscenter/Produktion_af_grise/Index.htm?ID=24

[Ovennævnte internetadresse findes ikke mere (19. juni 2014)]

Opgørelse af årssøer

En årssø er defineret som 365 sofoderdage. I produktionskontrollen registreres alle indgangs- og afgangsdatoer på søer og total antal foderdage beregnes. Antallet af årssøer beregnes som total antal foderdage divideret med 365 dage.

En polt bliver til en gylt den første gang den bliver løbet – og fra denne dag er den medregnet i årssøer – og det er kun foderdage på gylte og søer, som tæller med i antal årssøer.

I regnskaber vil man ofte finde betegnelserne søer drægtige, søer ikke drægtige, gylte og polte. Hvis man ikke har bedre data over fordelingen af søer over året, kan man finde antal årssøer i regnskabet som: $\text{Antal årssøer} = \text{Gylte} + \text{søer drægtige} + \text{søer ikke drægtige}$. I nogle tilfælde er søerne ikke opdelt i drægtige og ikke drægtige og antal årssøer er så blot = antal søer + antal gylte. Men dette er så udtryk for antal søer på statusdagspunktet og ikke i gennemsnit over året.

Er udgangspunktet alene regnskabet, vil det bedste bud på årssøer være gennemsnit af de to statusopgørelser, som ligger omkring den aktuelle periode.

Polte indregnes ikke i årssøer. Polte over 100/102 kg er i dyreenhedsmæssig forstand "gratis" med i årssøerne, hvilket skyldes, at poltenes sofoderforbrug og tilvækst er indregnet ved beregning af antal søer til en dyreenhed.

Orner er på samme måde som polte over 100/102 kg "gratis" med i årssøerne, da ornernes foderforbrug og tilvækst er indregnet i det samlede foderforbrug og den tilvækst, som er basis for antal årssøer pr dyreenhed. Der er normalt 2-5 orner på 100 årssøer.

Antal polte i soholdet.

Som gennemsnit (Lands gennemsnit for P-kontrollen) føder en årssø 2,25 kuld grise pr år. Heraf er 21,6 pct. 1.-lægsuld, det vil sige født af gylte.

Udskiftningsprocenten pr år for søer er $2,25 \times 21,6 \text{ pct.} = 48,6 \text{ pct.}$

Til at opretholde denne udskiftningsprocent, skal der løbende tilgå besætningen et antal polte.

Det forudsættes at udnyttelsesprocenten på polte er 90 pct.

Årlig indgang af sopolte: $0,486 \text{ polt pr årssø} / 90 \text{ pct.} = 0,54 \text{ polt pr årssø}$

De polte som er "gratis" med i årssøerne er de polte som er mellem 100 kg og løbning.

Hvis det forudsættes at poltene når slagtevægt ved 24 uger og løbes ved 32 uger, giver det en opholdstid på 8 uger.

Et gns. antal polte (over slagtevægt) der står i soholdet er da:

$0,54 \text{ polt pr årssø} \times 8 \text{ uger} / 52 \text{ uger} = 0,08 \text{ polt pr årssø.}$

I praksis vil der være en variation på 0,04 – 0,12 polt pr årssø.

Antal gylte i soholdet

Som nævnt ovenfor er der som gennemsnit 21,6 pct. 1.-lægsuld, det vil sige kuld født af gylte.

En gylts "karriere" starter ved løbning og slutter ved faring, det vil sige at den er gylt i ca. 17 uger.

Gns. antal gylte i soholdet er :

21,6 pct. 1.lægskuld pr kuld x 17 uger / (52 uger pr år / 2,25 kuld pr årssø) = 16 pct. gylte af årssøer

11

I praksis vil der være en variation på 12 – 20 pct.

Polte i regnskaber

I regnskabet opgøres poltene som standard som ”polte over 60 kg” og ”polte 30 – 60 kg”. Oplysningen kan primært bruges til at vurdere, om der skal laves en separat beregning for polte eller ej. Er der polte i kategorien 30-60 kg skal der laves en separat beregning, medmindre poltene allerede er indregnet i producerede smågrise og producerede slagtesvin, hvilket ofte er tilfældet i Produktionskontrollen, når der er hjemmeavl af polte.

Generelt vurderes oplysninger om antal polte i de to kategorier på statustidspunktet til at være for tilfældig til at kunne bruges til at beregne dyreenheder, da antallet kan variere meget afhængig af både indkøbsmønstre og nøjagtighed i opgørelsen.

Det vil være bedre at tage udgangspunkt i den nødvendige polteproduktion på 0,54 polt pr årssø. Hvis ikke poltene allerede er medregnet i producerede grise, vil bidraget til dyreenheder kunne opgøres som:

Ved hjemmeavl:

Årssøer x 0,54 polte 7-102 kg/(30 stk pr DE)

Ved indkøb :

Årssøer x 0,54 polte/ X, hvor X =

Indgangsvægt X (antal pr DE)

7 kg	30
30 kg	35
50 kg	45
70 kg	70
85 kg	120
102 kg	intet bidrag (er med i søerne)

Smågrise og slagtesvin

Statusopgørelser med antal smågrise og antal slagtesvin på stald på statustidspunktet er af meget tvivlsom værdi som kontrolparameter i relation til antal dyreenheder. Her bør man tage udgangspunkt i producerede dyr – eller hvis "producerede dyr" ikke er gjort op – i solgte smågrise og slagtede svin. Tallene vil kunne findes dels i regnskabet og dels i slagteriafregningerne. Det kan dog oplyses, at der i gennemsnit produceres 3,8 alm. slagtesvin per stiplads og at variationen er ca. +/- 20 %. For smågrisene kan oplyses, at der ved fravæning ved ca. 4 uger vil være 7/52 af den årlige smågriseproduktion på stald i gennemsnit på et givet tidspunkt.